

עין משפט
גור מציחה

קלו:

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

מסורת הש"ס

קנו א ב מיי פ"ח מהל' זלנז הלכה יא ועי' נתימ סמג עין נד טו"ע: א"ח ס' מנה שפיף ח': קנה ג מיי שם הל' י טו"ע שם ספיף ד וספיף ה: קנה ד מיי שם פ"ג מהל' זכיה ומנה הלכה י ועי' סמג שם וס' פב טו"ע שם וטו"ע ח"מ ס' רמח ספיף ו: קם ה מיי פ"ג מהל' זכיה ומנה הלכה י ועי' נתימ סמג עין נד טו"ע ח"מ ס' רמח ספיף ד: קבא ו מיי שם פ"ג הלכה י סמג עין פב טו"ע ח"מ ס' רמח ספיף ו: קבד ו מיי שם פ"ט הלכה י סמג שם טו"ע ח"מ ס' רמח ספיף ו: קבד ו מיי שם פ"ט הלכה י סמג שם טו"ע ח"מ ס' רמח ספיף ו: קבד ו מיי שם פ"ט הלכה י סמג שם טו"ע ח"מ ס' רמח ספיף ו: קבד ו מיי שם פ"ט הלכה י סמג שם טו"ע ח"מ ס' רמח ספיף ו: קבד ו מיי שם פ"ט הלכה י סמג שם טו"ע ח"מ ס' רמח ספיף ו:

רבינו גרשום

למא יהיבא נהליה אלא למיפס ביה: ולהכי חשיב שלו ונפיק ביה הדרו ביה לאחריך אלא אי דמי מחלוקת לאח דמי: מכיון דהא לאח לאח: האי אחרו: באנו למחלוק' רבי רשב"ג דר' דסבר קנין פירות הוא קנין הגוף דמי: סבירא ליה דלא קנה דמי: אלא הפירות לבניה והואיל שברו הגוף השני מוציא מיד הקולחות. ואם אבדו משלם ליה: ר' שמעון בן גמליאל סבר דאכלו או מכרו אין לשני כלום דקנין פירות קנין הגוף דמי ומצי מוכין: בתפוסת הבית. דבמחוץ של אריקת קודם שחלקו: נטלו אחד (ל) וכולו ליה על מנת ללכת בזה יצא דרדייה הוא: ואם לאו לא יצא. משום דלולב הגזול הוא ופסולי: דרוקח. או נשתירו שם כדי לקנות אתהו לכל אחד: אבל אם אין שם אלא כדי לקנות פריש או רמון לכל אחד ואחר לו יצא: והחזירו יצא: לפי שקיים התנאי הוא הוי גזל: למיגורא. פירו דקל: הוי קא קפיד עליה. אמר לה דרשת ללווה הורעם שלי את רובותי: אקניתה נהליה כל שנתיו דרב ביבי. אקניתי לבן קטן. משום דקטן קונה ואינו מקנה כדי שלא יציאנה אדם מירו לא במתנה ולא במכר כשגדול כדי שנתה תחת ידו עד זמן מרובה. משמע משום דסבר רב ביבי דרבנן שמועין בן גמליאל הורעם שלי לשני כלום: אלא מה ששייר ראשון וזה אחת גופא דאקניתיה לפירא דיקלא או לקצוץ ממנה ענפים ל' ביבי כל ימי חייו איקנה ליה ואחריו של רב ביבי תחזור לידה דקל שלה וקדם רב ביבי עד שהורו בחיים והקנינו לבניו להוציאם מידה: אמר ליה רב נתנא ברי' דר' זושב: ואם דאיתא מוליאתא: מיתבי עלי: ומיתמו מילי מוליאתא: מקוצצו ומקילקלו: ואפי' רשב"ג לא אמר דאם קדם ראשון ומכר מכרו אלא להכיב דאמרו לו הנותן ואחריו ל' ילעצמי כמו זו האשה שלא נתן אלא לימי חייו ומשמע דאחריו תחזור דקל שלי לעצמתי מי אמר ר' שמעון בן גמליאל

אבל פריש או רמון א. פירש בקונטרס לא גרסינן לה ויש לפרש בדוחק דוקא כדי יש לנותן אתרוו מלבד אותו שנטל מקבל מתנה ואינו מקפיד אם יאכל הלה את האתרוו אבל אי לית ליה לנותן אלא פריש או רמון לא יאל דמסתמא יקפיד אם יאכל הלה את האתרוו ודוק: **א** החזירו **א** יצא. וא"ת אמאי לא יאל אפילו כי כפליה לתנאי והא הוה תנאי ומעשה דבצר אחד ואין זה כתנאי בני גד ובני ראובן כדלמרינן בני שאחוו (גיטין דף עה. ושם) ה"ז גיטין והייר שלי אינה מגורשת על מנת שהייר שלי מגורשת ופריך מאי שנה רישא ומאי שנה סיפא אמר רבא משום דהוי מעשה קודם לתנאי ולכן התנאי בטל ומגורשת ופריך רב אלא זכר אהבה טעמא דהוי מעשה קודם לתנאי הא לאו הכי לא מכדי כל תנאי גמרינן מתנאי בני גד ובני ראובן מה הסם לא הוי תנאי ומעשה דבצר אחד כו' אלא אמר רב אלא זכר אהבה משום דהוי תנאי ומעשה דבצר אחד א ומיני ט' לומר דרבא דהכא סבר דלא דעינן תנאי (ו) ומעשה דבצר אחד אלא תנאי נמי לא דעינן א' נמי רב דלא ס"ל דכל האומר על מנת ללוו כאומר מעשיו דמי ולהכי הוי מעשה ותנאי דבצר אחד שאינו מגרשה כשהגט צדו ולהכי הוי מעשה ותנאי דבצר אחד ולא חשיב תנאי אבל רבא סבר כל האומר על מנת כאומר מעשיו דמי ולא הוי תנאי ומעשה דבצר אחד ויכולים המעשה והתנאי להתקיים ומגורשת מיד ואחר כך תקיים התנאי א' אי נמי הסם כרבי מאיר והכא כרבנן (ט) רבי יוחנן אמר ילא קנה

אי מופק לא נפיק ביה למאי יהיביה ניהליה אלא מופק דכולי עלמא לא פליגי דנפיק ביה (ו) מכרה או אכלה באנו למחלוקת רבי ורבן שמעון בן גמליאל אמר רבה בר רב הונא "האחין שקנו אתרוו בתפוסת הבית נטלו אחד מהן ויצא בו אם יכול לאוכלו יצא ואם לאו לא יצא" דדוקא דאיכא אתרוו לכל חד וחד (ו) אבל פריש או רמון לא (ו) אמר רבא אתרוו זה נתון לך במתנה ע"מ שתחזירנה לי נטלו ויצא בו החזירו יצא לא החזירו לא יצא קא משמע לן ידמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה היא איתתא דהוה לה דיקלא בארעא דרב ביבי בר אבבי כל אימת דהות אזלא למיגוריה הוה קפיד עילוה אקניתייה ניהליה כל שני חייו אול איהו אקנייה ניהליה לבנו קטן אמר רב הונא בריה דרב יהושע משום דאתו ממולאי אמרירי מילי מוליאתא הפילו רשב"ג. לא קאמר אלא לאחר אבל לעצמו לא אמר רבא אמר רב נחמן שור זה נתון לך במתנה על מנת שתחזירנה לי הקדישו והחזירו ה"ז מוקדש ומוחזר אמר ליה רבא לרב נחמן מאי אהרריה (ו) אמר ליה ומאי חסריה אלא אמר רב אשי יחזינן אי אמר ליה על מנת שתחזירנה הא אהרריה אי א"ל על מנת שתחזירנה לי מירי דהוי ליה קאמר ליה (ט) אמר רב יהודה אמר שמואל הכותב נכסיו לאחר ואמר הלה אי אפשי בהן קנה ואפילו עומד צווח רבי אמר רבא אמר רב מובל ולא פליגי

דאי מופק לא נפיק. ראשון לרבי למאי יהיביה ניהליה שרי אין זו פירות אחרות והגוף אינו יכול למכור ולאכול ולא ניתן לראשון אלא לקיים בו מזה נטילה ולכן [ויקרא כג] קרינן ציה דאין לשני כח זו כל זמן שראוי לזה הראשון לנאת זו דהא אחרין קאמר ולא דמי לאתרוו השותפין שאין יואל זו כדלקמן דהסם כולהו מיהא הוו שותפין צידה אבל הכא אינו משועבד לשני כלל כל ימי חייו הראשון: (ח) מכרה או אכלה. ולרצן שמעון אין לשני אלא מה ששייר ראשון ולאשמועינן אתא דכי היכי דפליגי בצרקעות פליגי באתרוו דלרבי יורד הראשון ומוכרו לנאת זו דלפירי יהיביה ניהליה והיינו פירותיו ולרצן שמעון אין לו לתחלה אלא אכילת פירות דהיינו לנאת זו ואם מכר (ט) מכרו ומשום דקד"ש (ו) מכורין) דלפי רבי מודה דלגופו יהיביה לראשון דהא ליכא פירות קא משמע לן דליטלו ולנאת זו היינו פירות שנתן לראשון והגוף נתן לשני: שקנו אסורו. ירשו מצדיקין או לקחו במעות ירושת צדיקה בתפוסת הבית כל זמן שלא חלקו ונטלו אחד מן האחין בלא דעת חזירו ואלא על זה ויכול לכללו בלא רשות כגון שיש אתרוגים הרבה בתפוסת הבית או שימלאו הרבה אתרוגים צעיר או שכבר יאלו ואין כריכין לו עוד: יאל. דקרינא ציה לכס שהרי כולו שלו הוא: ואם לאו לא יאל. דכתיב (ויקרא כג) ולקחתם לכם משלכם שיהא כולו שלו ולא שמתקטנו שלו. ולדעי"ג דלרשינן בשחיטת חולין צ"פ ראשית הגז (דף קלח: קלח) צדיקה (ט) עריסותיכם (ט) תרומותיכם (ט) לרבות טליה של שותפין ועיסת השותפין ותוצאת השותפין שחייבין צליזת ובחלה ובתרומה ה"ה כאן

דאי מופק לא נפיק. ראשון לרבי למאי יהיביה ניהליה שרי אין זו פירות אחרות והגוף אינו יכול למכור ולאכול ולא ניתן לראשון אלא לקיים בו מזה נטילה ולכן [ויקרא כג] קרינן ציה דאין לשני כח זו כל זמן שראוי לזה הראשון לנאת זו דהא אחרין קאמר ולא דמי לאתרוו השותפין שאין יואל זו כדלקמן דהסם כולהו מיהא הוו שותפין צידה אבל הכא אינו משועבד לשני כלל כל ימי חייו הראשון: (ח) מכרה או אכלה. ולרצן שמעון אין לשני אלא מה ששייר ראשון ולאשמועינן אתא דכי היכי דפליגי בצרקעות פליגי באתרוו דלרבי יורד הראשון ומוכרו לנאת זו דלפירי יהיביה ניהליה והיינו פירותיו ולרצן שמעון אין לו לתחלה אלא אכילת פירות דהיינו לנאת זו ואם מכר (ט) מכרו ומשום דקד"ש (ו) מכורין) דלפי רבי מודה דלגופו יהיביה לראשון דהא ליכא פירות קא משמע לן דליטלו ולנאת זו היינו פירות שנתן לראשון והגוף נתן לשני: שקנו אסורו. ירשו מצדיקין או לקחו במעות ירושת צדיקה בתפוסת הבית כל זמן שלא חלקו ונטלו אחד מן האחין בלא דעת חזירו ואלא על זה ויכול לכללו בלא רשות כגון שיש אתרוגים הרבה בתפוסת הבית או שימלאו הרבה אתרוגים צעיר או שכבר יאלו ואין כריכין לו עוד: יאל. דקרינא ציה לכס שהרי כולו שלו הוא: ואם לאו לא יאל. דכתיב (ויקרא כג) ולקחתם לכם משלכם שיהא כולו שלו ולא שמתקטנו שלו. ולדעי"ג דלרשינן בשחיטת חולין צ"פ ראשית הגז (דף קלח: קלח) צדיקה (ט) עריסותיכם (ט) תרומותיכם (ט) לרבות טליה של שותפין ועיסת השותפין ותוצאת השותפין שחייבין צליזת ובחלה ובתרומה ה"ה כאן

א) קדושין ו: סוכה מא. ב) ערובין כה: כ"מ קט. לקמן קמ. יבמות עה: ע. תפלות פה: א) כריתות כד. גיטין לג. ד) רש"ל מח"ל (ס) ונמנבד טו, א) (שם) ו) (שם) ית תרומתם, א) (דבעי. רש"ל, ט) וי"ע חו"ט סוכה מא: ד"ה ה"ך וחו"ט קדושין ו: ד"ה לא ודף מט: ד"ה דברים וחו"ט גיטין עה: ד"ה דמאלי.

הגהות הב"ח

א) גב' מכרה או אכלו באנו לתחילת: (ב) שם אתרוו לכל חד וחד אמר רבא לל' זכיה ומנה ה"א פריש או רמון לא נפיק ביה לאחרייה (ג) שם מאי אהרריה (אמר ליה ומאי חסריה) חסריה וי"צ ח"ט: ד) רשב"ג דר' מכרו או אכלו וכו' ומכרו לנאת זו דלפי ר' יהבינה. י"ב כלומר אבל גופו אינו מסוי: ה) ב"ח וס' מכר גופו מסור ומשום דקד"ש גופו מסור לד"ה דליטלו רבי מודה: ו) ה"כ ד"ה לא וכו' סבר דלא צעיר מאלו בדבר אחד ומעשה:

מוסף רש"י

החזירו יצא. דמתנת על מנת להחזיר מתנה היא והכי החזירו לו. אבל לא חזירו אלגאי מלתא דמעיקרא גזל הוא כיצו (טוכה א) ה"ה ליה גזל למפרע (קדושין א). מלך דאיתא מברא"י. וס' מוקדשין מצית עלי. דלכ"י אנוה דרבי מנחם ע"ל אמר (שבוין ב) ה"ה: ח' ומשפחה אומללה. מצית עלי, דלמרינן ספ' דר"ה (תם) א"י וכא מדבית עלי קאתו (יבמות נו. וי' רשב"ג לקוח קטא) ס'ן כרתי יום. ולי נראה מולגלי נגונים. צעלי מומין שאין חייב כשאר בני אדם. ל' שאל מולת אשה צנא (בחוה"ב א) ה"ה: ה"ה משפחה רעשה (ב"ב ט). אמריתו מולת מוליאתא. קטעות צעלי גזלם (שבוין ב) א: דברים צנעטיס לשון מולת מוליאתא (י"י) צנעוטיס (א) צעלי מומין שאין כ'ן ממש (לקוח קטא).

מוסף תוספות

א. פירוש שהתנאי בתור המעשה דאין הגט חל אלא אחר שנתקיים התנאי ואז אין הגט בידה. ח' עינין עה: ב. דהא ה"ה בביתין מפרש רבא דהא דקמיני ה"ה וז' מגורשת משום דהו"ל מעשה קודם לתנאי: רמב"ן. ג. וכן (הכא) המתנה חלה מיד ויצא בו מיד כשיבא לידה. ח' עינין עה: ס.

רבינו גרשום (המשך)

דפי' זבין רישו (המשך) נמי לא מצי לאקניי לבנו דהויה לא סיליק עצמה לגמרי אלא בחייו בלבד: ה"ה זה מוקדש ומחזרו: דא"ר דמוקדש הוי מחוזר דאין חיוב להחזיר לו אחר: מאי אהרריה. את אסורו עליו בהתאה: אמר ליה ומאי חסריה. שור נתן לו שור וזר לו ולעולם מוקדש מחוזר הוא: אי איל ע"מ שתחזירנה לי מירי דהוי ליה קאמר ליה. והאי לא דאוי לו שמוקדש הוא וחיוב להעמיד לו אחר: ור' יוחנן אמר ליה קאמר. והואיל שאינו רוצה: